

SUPRAVEGHEREA MACROECONOMICĂ

În ultimul deceniu, UE s-a confruntat cu dezechilibre macroeconomice majore și cu discrepanțe considerabile în ceea ce privește competitivitatea. Acestea au exacerbato efectele negative ale crizei financiare care a început în 2008 și au împiedicat utilizarea eficace a măsurilor de politică monetară comună pentru soluționarea lor. În 2011, UE a instituit procedura privind dezechilibrele macroeconomice pentru a identifica și corecta aceste dezechilibre la nivel național, în special cele care se pot propaga și pot afecta alte țări ale UE.

TEMEIUL JURIDIC

- articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE);
- articolele 119, 121 și 136 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

OBIECTIVE

Procedura privind dezechilibrele macroeconomice (PDM) este un mecanism de supraveghere și de aplicare a normelor al cărui obiectiv este preîntâmpinarea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice în cadrul UE. Supravegherea efectuată este inclusă în semestrul european pentru coordonarea politicilor economice (2.6.4).

Supravegherea se bazează pe:

1. Un Raport privind mecanismul de alertă (RMA) elaborat de Comisie și bazat pe un [tablou de bord](#) cu indicatori și praguri. Indicatorii din tabloul de bord se referă la dezechilibrele externe (conturi curențe, poziția investițională internațională netă, rata de schimb valutar reală efectivă, variația cotelor de export, costul unitar al muncii) și dezechilibrele interne (prețul locuințelor, fluxul de credit din sectorul privat, datoria din sectorul privat, datoria publică, rata șomajului și variații ale pasivelor sectorului financiar, precum și alți indicatori legați de ocuparea forței de muncă și șomaj). Fiecare indicator este asociat cu un prag care semnalează posibila apariție a unei probleme specifice; unele praguri sunt diferențiate în funcție de apartenența sau nu a statelor membre la zona euro. În cazul în care un stat membru depășește mai multe praguri, Comisia efectuează un bilanț aprofundat, și anume o analiză economică suplimentară menită să stabilească dacă există riscul de a apărea dezechilibre macroeconomice, sau dacă acestea există deja, și dacă dezechilibrele existente au fost corectate.
2. Recomandări preventive. În cazul în care, pe baza rezultatului bilanțului aprofundat, Comisia ajunge la concluzia că există dezechilibre macroeconomice, ea trebuie să informeze Parlamentul, Consiliul și Eurogrupul. La recomandarea Comisiei, Consiliul poate adresa recomandările necesare statelor membre vizate, în conformitate cu procedura stabilită la articolul 121 alineatul (2) din TFUE. Aceste recomandări preventive din cadrul PDM fac parte din recomandările specifice fiecărei țări adresate de Consiliu statelor membre, în luna iulie a fiecărui an, în cadrul semestrului european.

3. **Recomandări corective în cadrul procedurii de dezechilibru excesiv.** În cazul în care, pe baza rezultatului bilanțului aprofundat, Comisia ajunge la concluzia că statul membru vizat este afectat de dezechilibre excesive, ea trebuie să informeze Parlamentul, Consiliul, Eurogrupul, autoritățile europene de supraveghere competente și Comitetul european pentru risc sistemic. La recomandarea Comisiei și în conformitate cu articolul 121 alineatul (4) din TFUE, Consiliul poate adopta o recomandare prin care constată existența unui dezechilibru excesiv și recomandă statului membru în cauză să ia măsuri corective. Recomandarea Consiliului trebuie să determine natura și implicațiile dezechilibrelor și să precizeze un set de recomandări privind politicile care trebuie urmate, precum și termenul până la care statul membru vizat trebuie să transmită un plan de măsuri corective.
4. **Planuri de măsuri corective.** Statul membru în privința căruia s-a inițiat o procedură de dezechilibru excesiv trebuie să prezinte un plan de măsuri corective înainte de termenul precizat în recomandarea Consiliului. În termen de două luni de la prezentarea unui plan de măsuri corective și pe baza unui raport al Comisiei, Consiliul trebuie să evalueze planul prezentat.
5. **Evaluarea măsurilor corective.** Pe baza unui raport din partea Comisiei, Consiliul trebuie să stabilească dacă statul membru vizat a luat sau nu măsurile corective recomandate. Dacă consideră că statul membru nu a luat astfel de măsuri, Consiliul trebuie să adopte (prin vot cu majoritate calificată inversă), pe baza unei recomandări a Comisiei, o decizie prin care constată nerespectarea recomandărilor și formulează o recomandare în care stabilește noi termene pentru luarea măsurilor corective.
6. **Eventuale sancțiuni financiare.** Statele membre din zona euro care nu dau curs recomandărilor formulate în cadrul procedurii de dezechilibru excesiv pot face obiectul unor sancțiuni progresive, care pot varia de la un depozit purtător de dobândă până la amenzi anuale. Depozitul purtător de dobândă sau amenda ar trebui să reprezinte 0,1 % din PIB-ul statelor respective.

[Regulamentul \(UE\) nr. 2024/1263](#) din 29 aprilie 2024, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului, redefinește cadrul pentru supravegherea pozițiilor bugetare și coordonarea politicilor economice. Noul regulament interacționează [cu Regulamentul \(UE\) nr. 1176/2011](#) privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice. În temeiul acestui nou cadru, Consiliul poate adopta o recomandare prin care să recunoască prezența unui dezechilibru excesiv în cazul în care un stat membru nu își îndeplinește angajamentele în materie de reformă și de investiții prezentate în planul său bugetar-structural național pe termen mediu destinat să răspundă recomandărilor specifice fiecărei țări pertinente din cadrul PDM. În plus, statele membre care fac obiectul unei proceduri de dezechilibru excesiv, trebuie să prezinte un plan bugetar-structural pe termen mediu revizuit, care servește în prezent drept plan de măsuri corective prevăzut în Regulamentul (UE) nr. 1176/2011.

REALIZĂRI

De la introducerea [PDM](#) în 2012, numărul de state membre:

- despre care s-a estimat că trec prin dezechilibre a crescut de la 12 la 16 între 2012 și 2015, dar a scăzut la 11 în 2018, la 10 în 2019, la 9 în 2020 și 2021 și la 7 în 2022, după care a crescut la 9 în 2023;
- despre care s-a estimat că trec prin dezechilibre excesive a crescut de la 0 la 6 între 2012 și 2017, dar a scăzut la 3 în 2018 și a rămas la acest nivel până în 2022, după care a scăzut la 2 în 2023.

Comisia nu a propus încă lansarea procedurii de dezechilibru excesiv, deși Consiliul și Banca Centrală Europeană au cerut ca procedura să fie utilizată la întregul său potențial, cu aplicarea, după caz, a componentei corective.

Toate țările cu dezechilibre sunt supuse unui proces de [monitorizare specifică](#), care este mai strictă pentru țările care se confruntă cu dezechilibre excesive și implică dialoguri cu autoritățile naționale, vizite ale experților și întocmirea unor rapoarte periodice privind progresele înregistrate. Acest lucru ar trebui să contribuie, de asemenea, la monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări în statele membre vizate.

Dacă se consideră că un stat membru este expus riscului de dezechilibre macroeconomice, unele sau toate recomandările specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu în contextul semestrului european pot fi susținute de PDM. De-a lungul anilor, numărul acestor recomandări a crescut, dar nu și nivelul lor de punere în aplicare.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Parlamentul a devenit colegiutor în ceea ce privește elaborarea normelor de supraveghere multilaterală [articolul 121 alineatul (6) din TFUE].

Actele legislative referitoare la supravegherea macroeconomică asigură un dialog economic. Pentru a intensifica [dialogul între instituțiile](#) Uniunii, în special între Parlamentul European, Consiliu și Comisie, precum și pentru a asigura o mai mare transparență și responsabilitate, comisia competentă din Parlamentul European poate invita Președintele Consiliului, Comisia, Președintele Consiliului European și/sau Președintele Eurogrupului să discute pe marginea deciziilor lor sau să-și prezinte activitățile în cadrul semestrului european. Ca participant la acest dialog, Parlamentul se poate folosi și de posibilitatea de a participa la un [schimb de opinii cu statul membru](#) care face obiectul recomandărilor Consiliului în cadrul procedurii de dezechilibru excesiv.

La sfârșitul toamnei, Parlamentul își exprimă opinia cu privire la ciclul semestrului european în curs (inclusiv cu privire la recomandările specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu), luând totodată în considerare rezultatul reuniunii comune cu președinții comisiilor competente din parlamentele naționale.

În cadrul PDM, Comisia cooperează cu Parlamentul și Consiliul pentru a defini setul de indicatori macroeconomici care trebuie incluși în tabloul de bord utilizat pentru monitorizarea posibilelor dezechilibre din statele membre. În februarie 2020, Comisia a lansat o [revizuire a cadrului de guvernanță economică al UE](#), inclusiv o evaluare a eficacității regulamentelor PDM și a progreselor înregistrate pentru o coordonare mai

strânsă a politicilor economice și o mai mare convergență a performanțelor economice ale statelor membre.

Parlamentul promovează implicarea parlamentelor naționale prin intermediul reuniunilor anuale cu membrii comisiilor competente din cadrul acestor parlamente. De asemenea, în conformitate cu dispozițiile juridice și politice ale fiecărui stat membru, parlamentele naționale ar trebui să fie implicate în mod adecvat în semestrul european și în pregătirea programelor de stabilitate, a programelor de convergență și a programelor naționale de reformă pentru a mări transparența și reprezentativitatea deciziilor adoptate, precum și răspunderea pentru acestea.

Maja Sabol / Samuel De Lemos Peixoto
06/2024